

SKAF PENGE TIL DEN SOCIALE INDSATS

- ▶ **KOM BESPARELSER I FORKØBET**
- tal med din politiker
- ▶ **RED BOSTEDETS BIOGRAFTURE**
- sådan får du indflydelse på budgettet
- ▶ **KOM GODT FRA START**
Januar og februar
- ▶ **SIDSTE CHANCE FOR AT BLIVE HØRT**
Oktober

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
TIDSPLAN FOR BUDGET • Sæt budgettet på personalemødet		KOMMUNEN MELDER ØKONOMISKE RAMMER UD • Send arbejdspladsens ønsker til budgettet		KOMMUNEN HOLDER 1. BUDGETSEMINAR • Forslag og indsigelser skal ofte gives i juni og juli	

/ Januar / Februar

/ BEGYND PÅ ÅRETS ØNSKESEDDER

- Mangler I møbler?** Mangler I personale? Bliver der udgifter til renovering? Den slags spørgsmål er relevante fra januar.

Allerede nu skal du være klar til at få indflydelse på de økonomiske udsigter. Kommunen begynder sit arbejde med næste års budget, selvom politikerne først vedtager det i oktober. Kommunen bruger årets første måneder på at lægge en plan for budgetarbejdet.

Din leder får måske et brev om, at I skal give jeres ønsker til kommunens budget. Du skal begynde at overveje, hvor du og dine kolleger gerne vil gøre en forskel i hverdagen. Og hvad I gerne vil undgå.

/ TIPS & TRICKS

- Sæt budgettet på næste personalemøde og tal om, hvad I ønsker at få ud af det.
- Få fat i en samlet plan over budgetproceduren. Få den gennem din leder eller repræsentant i Hovedudvalget.
- Det er en god ide at holde et møde med økonomiudvalget tidligt i budgetprocessen - for eksempel i februar.
- Få fat i det første rå-budget, der er en simpel fremskrivning af sidste års budget med tekniske ændringer.
- Få overblik over de grupper og udvalg, der er nedsat. I hvilke kommunale udvalg bliver økonomien drøftet, og hvor kan du få indflydelse? Få referater af møderne fra enten din leder eller din repræsentant i Hovedudvalget.

/ DET SKER I KOMMUNEN

- Kommunen lægger en tidsplan for næste års budget og udstikker de foreløbige rammer for kommunens økonomi i det følgende år.
- KOMMUNALBESTYRELSEN:**
- Melder overordnede økonomiske rammer ud.
 - Kigger på et råbudget fra embedsmændene, der er en fremskrivning af sidste års budget.
 - Overlader det hårde arbejde med budgetforslaget til økonomiudvalget.
 - Begynder de indledende diskussioner om planer og økonomi for de forskellige fagområder.
 - Holder møde med Hovedudvalget.

Juli	August	September	Oktober	November	December
KOMMUNEN HOLDER 2. BUDGETSEMINAR • Hold øje med økonomiske ændringer		BUDGETTET BLIVER VEDTAGET SENEST 15. OKT. • Sidste chance for at gøre indsigelse		BUDGETTET SENDES UD TIL BORGERNE • Tal om næste år	

/ DINE VEJE TIL INDFLYDELSE

Indflydelsen kan du opnå af mange kanaler som tillids- og medarbejderrepræsentant. Den væsentligste opgave er at være bindeled mellem arbejdspladsen og det politiske system. Vejen til indflydelse går både gennem medindflydelsesudvalg og direkte kontakt til politikere og embedsmænd.

Tillidsrepræsentanten & MED-udvalgsmedlemmer

/ Kommunalbestyrelsen

/ Fagforvaltningen

/ Arbejdspladsens brugerbestyrelse

/ Personalemøder

/ Lederen af arbejdspladsen

/ Hovedudvalget

/ Lokale MED/SU-udvalg

/ Politikerne i fagudvalget

/ DET SKER I UDVALGENE

- Hold øje med informationerne i samarbejdsudvalget** på din arbejdsplads og i medindflydelsesudvalgene på kommunalt plan. Det er vigtigt, at du og dine kolleger får informationer om forløbet i budgetproceduren.
- Hovedudvalget kan nedsætte en ”budgetbande”** med ansvar for, at alle i udvalgssystemet får al information. Det giver et godt informationsflow at planlægge møderne i de tre medindflydelsesniveauer efter hinanden og efter kommunens budgettidsplan, så alle er på forkant.
- Hovedudvalget får ofte et udkast til tidsplanen for budgettet.** Og i nogle kommuner bliver Hovedudvalget kaldt til møde med kommunalbestyrelsen. Hvis Hovedudvalget ikke får udkastet til tidsplanen, mister udvalget chancen for at få skrevet medarbejderindflydelse ind i den.
- Hovedudvalget bør insistere på,** at medarbejderrepræsentanter skal deltage i kommunalbestyrelsens budgetseminar, som oftest ligger i maj måned.

/ MEDARBEJDERNE FÅR ORDET

Medarbejderrepræsentanter fik ikke mange ord indført i budgetarbejdet i Svendborg kommune. Det fik tillidsrepræsentant **Karin Povlsen** og Hovedudvalget ændret, så personalet nu har en større chance for at holde sparekrav på afstand.

”

Informationsniveauet skal være så højt som muligt, så medarbejderne får et solidt grundlag for at kunne præge tilblivelsen af kommunens budget. Det giver større trivsel, at man kender til økonomien på sin arbejdsplads.“

Karin Povlsen,
tillidsrepræsentant i Svendborg

► **MEDARBEJDERREPRÆSENTANTERNE MÅTTE PÆNT VENDE,** mens embedsmænd og politikerne i Svendborg diskuterede årets budget i 2007. Sådan har vi altid gjort, var beskeden.

Tillidsrepræsentant Karin Povlsen fra bostedet Svendborghusene og de andre medarbejderrepræsentanter fik kun orienteringer fra kommunen om budgettet den første halvdel af året. Først i høringsperioden over sommeren og til kommunens budgetseminar i september kunne de give deres kommentarer til budgettet. Og det blev ikke til mange rettelser i talrækkerne. Det kunne ikke være rigtigt, mente Karin og de andre medarbejderrepræsentanter i Hovedudvalget.

Det har taget det meste af 2007 at få lavet aftalen om at involvere medarbejderne tidligere. Først i 2008 skal de prøve den nye arbejdsgang, hvor medarbejderrepræsentanterne skal med til budgetseminar og temadage.

”Hvis der kommer kraftige besparelser, håber vi, at vores tidligere deltagelse betyder, at vi tidligere i forløbet kan oplyse om, hvad besparelserne vil medføre. Om det bliver virkelighed, aner jeg ikke. Men både indsigt og involvering er bedre end uvidenhed og ingenting,” siger Karin.

RETNINGSLINJER FOR INDFLYDELSE

Karin og hendes kolleger gav på et Hovedudvalgsmøde i marts 2007 udtryk for, at de gerne ville inddrages i budgetarbejdet tidligere. Derfor begyndte de i samarbejde med ledersiden i Hovedudvalget at udarbejde nye ret-

ningslinjer for, hvordan medarbejderrepræsentanter kan blive involveret mere i budgetlægningen.

De brugte blandt andet det fælles værdigrundlag for de kommunalt ansatte som argument for at blive inddraget mere.

”En af værdierne er trivsel. Med udgangspunkt i den værdi står der nu i retningslinjerne, at informationsniveauet skal være så højt som muligt, så medarbejderne får et solidt grundlag for at kunne præge tilblivelsen af kommunens budget. Det giver større trivsel, at man kender til økonomien på sin arbejdsplads,” forklarer Karin.

”Desuden skal Hovedudvalget med i idéfasen. Hovedudvalget får derfor i år allerede fra februar ledelsens forslag til reduktionsblokke, som vi kan videre- sende til de andre medindflydelsesudvalg i kommunen.”

Nu skal medarbejderrepræsentanterne med på budgettemadag i februar for byrådet, direktionen, kommunens afdelingschefer og ledergruppen i økonomiafdelingen, på prioriteringsseminar i maj og sidst til budgetseminar i september. ●

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
TIDSPLAN FOR BUDGET Sæt budgettet på personalemødet		KOMMUNEN MELDER ØKONOMISKE RAMMER UD Send arbejdspladsens ønsker til budgettet	KOMMUNEN HOLDER 1. BUDGETSEMINAR Forslag og indsigelser skal ofte gives i juni og juli		

/ Marts / April

SEND FORSLAG TIL KOMMUNEN

- Nu skal du holde øje med, om kommunen lægger op til økonomiske ændringer.** Vil det få konsekvenser for jeres arbejdsplads? Måske er der ændret i organisationen, antallet af medarbejdere eller brugerpladser eller forbedringer er blevet sløjfet.

Kommunalbestyrelsen melder de økonomiske rammer ud for de enkelte områder fra ældre til børn.

Sammen med din ledelse skal du sørge for at indsende ønskerne fra personalemødet, så de bliver behandlet af embedsmændene på rådhuset og drøftet på kommunens budgetseminar.

TIPS & TRICKS

- Når første budgetudkast er klart, skal du holde øje med jeres ønsker, ikke mindst til anlægsbudgettet, der bliver afgjort for fem år frem.
Læs mere på næste side
- Du kan få en fra økonomi-afdelingen ud og forklare om de forskellige konti. Det kan være en guide til, hvad der er afsat til de forskellige områder fra løn til nye møbler.
- Klæd din repræsentant i Hovedudvalget på med spørgsmål og bemærkninger fra dig og dine kolleger.
- Husk, at det er nu, at du, dine kolleger og din ledelse har en chance for at afsætte nye ideer til projekter. Det er en god ide at få fagforvaltningens anbefaling, hvis projektet er udgiftskrævende.
- Skab opmærksomhed omkring jeres behov. Tal for eksempel med journalister på den lokale avis eller tv-station eller skriv læserbreve.

DET SKER I UDVALGENE

I medindflydelsesudvalgene bliver udkastet til drifts- og anlægsbudget og det samlede budget drøftet.

Din fællestillidsrepræsentant eller repræsentant i Hovedudvalget skal sørge for at opsamle og videregive jeres ønsker fra personalemøderne. Og han eller hun kan søge indflydelse eller skabe debat ved at skrive læserbreve eller tale med journalister.

DET SKER I KOMMUNEN

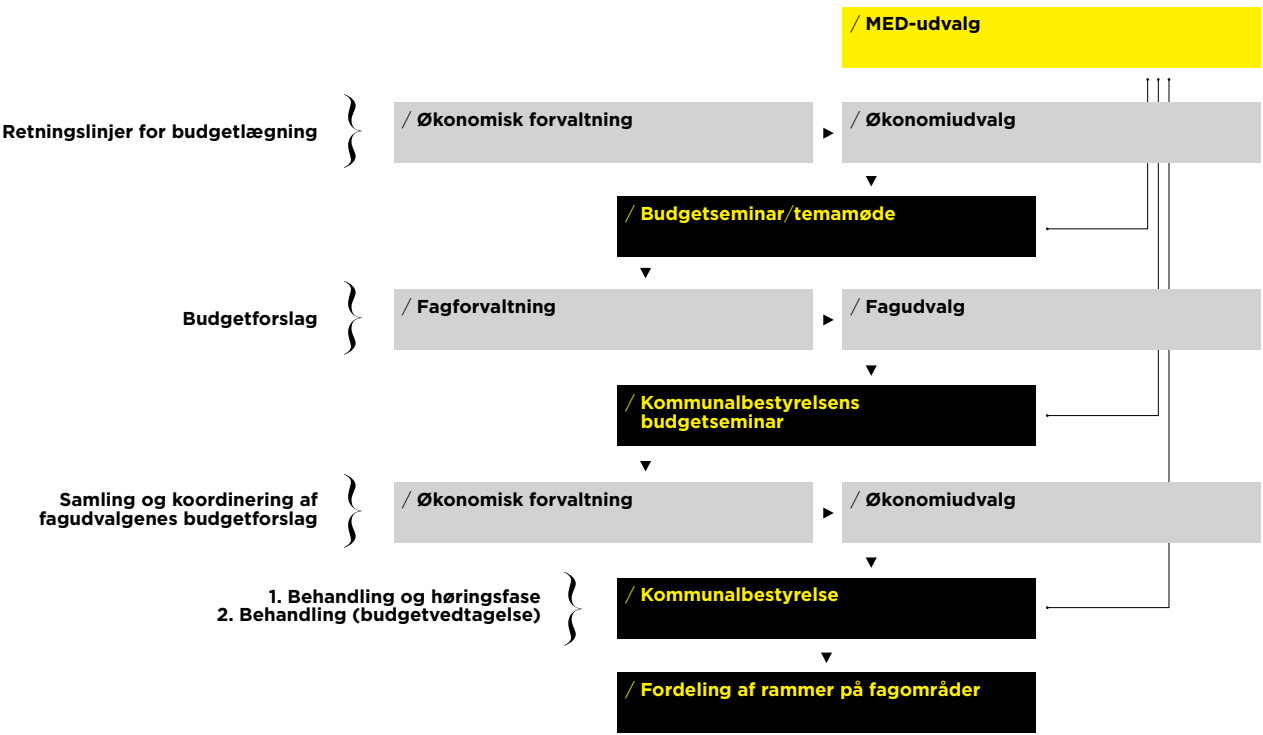
Økonomiforvaltningen giver de forskellige fagforvaltninger retningslinjer for budgettet. Det kan for eksempel være:

- Et oplæg for næste års budget, og hvordan det er reguleret efter prisstigninger og lønudvikling.
- Retningslinjer for, hvordan der kan fremsættes ønsker til budgettet.
- Krav om rammebesparelser, der måske kan ramme din arbejdsplads.

Juli	August	September	Oktober	November	December
KOMMUNEN HOLDER 2. BUDGETSEMINAR Hold øje med økonomiske ændringer		BUDGETTET BLIVER VEDTAGET SENEST 15. OKT. Sidste chance for at gøre indsigelse	BUDGETTET SENDES UD TIL BORGERNE Tal om næste år		

INDEN BUDGETTET BLIVER VEDTAGET I OKTOBER, SKAL DET IGENNEM BÅDE FORVALTNING, ØKONOMIUDVALG OG BEHANDLING

Medindflydelsesudvalgene på de forskellige planer bliver orienteret undervejs om udviklingen i budgettet. Hovedmedindflydelsesudvalget bør deltage på budgettemadage og på kommunernes budgetseminarer.

VÆRD AT VIDE

REFUSIONSGODTGØRELSE

Kommunerne finansierer de sociale tilbud, men har mulighed for at få refunderet nogle udgifter fra staten i forbindelse med borgere, der har særlige og dyre behov.

Men refusionen fra staten bliver mindre og mindre frem til 2010. Fra og med 2010 gælder det, at når en kommune har høje omkostninger til hjælp og støtte for borgere med særlige behov, refunderer staten 25 procent af udgifterne mellem 800.000 kroner og 1,5 millioner kroner og 50 procent af omkostningerne over 1,5 millioner kroner årligt.

Det er vigtigt at holde øje med, hvordan kommunerne indregner refusionen i budgettet. Nogle lægger det ind i budgettet på den samme konto, hvor man har udgifterne. Andre laver en separat kasse til refusionspengene, som ikke altid fremgår direkte i budgettet.

ANLÆGSBUDGETTET

Anlægsbudgettet viser, hvad kommunen bygger, istandsætter og renoverer - mest bygninger, men også veje, stier og anlæg.

Anlægsbudgettet udgør kun en mindre del (to til seks procent) af det samlede budget. Driftsbudgettet er langt den største post, der dækker over løbende udgifter til lønninger, vare- og tjenesteydelser. Anlægsbudgettet er langsigtet, fordi man selvfølgelig planlægger i god tid, og arbejderne ofte strækker sig over flere år. Men det er vigtigt at holde øje med anlægsbudgettet - især i det første år, fordi man løbende justerer indsatser og prioriteringer. Og ofte opstår der akutte behov for renovation eller udbedring af skader.

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
TIDSPLAN FOR BUDGET Sæt budgettet på personalemødet		KOMMUNEN MELDER ØKONOMISKE RAMMER UD Send arbejdspladsens ønsker til budgettet	KOMMUNEN HOLDER 1. BUDGETSEMINAR Forslag og indsigelser skal ofte gives i juni og juli		

/ Maj / Juni

/ HOLD ØJE MED ØNSKERNE

- Nu skal du skal holde øje med, om jeres ønsker er med i kommunens budget.** Kommunen har lavet et budgetudkast og kridter skoene til sidste del af budgetforløbet.

De fleste kommuner holder det første af to budgetseminarer, hvor indholdet af budgettet bliver diskuteret.

/
TIPS & TRICKS

- Vær sikker på, at jeres ønsker er med i budgetudkastet.
- Læg mærke til, om kommunalbestyrelsen har et forslag til nye initiativer eller har ændret serviceniveau på socialområdet, og hvordan det kan påvirke jeres arbejdsplads.

- Hvis du kan se, at din arbejdsplads bliver ramt af besparelser, og det for eksempel vil ændre service-niveauet eller antallet af medarbejdere, er det en god ide at give konkrete eksempler, der viser kommunen konsekvenserne.
- Giv referater og resultater videre til dine kolleger.

- Hvis du kender politikere i kommunalbestyrelsen, kan du også forsøge at tale med dem om jeres problemer og forslag.

/ DET SKER I UDVALGENE

Det første udkast til budgettet bliver nærlæst og kommenteret på alle niveauer i medindflydelsessystemet.

Hovedudvalget prioriterer og kommer med bemærkninger til budgettet.

Udvalget drøfter forslag til det nye serviceniveau for de enkelte områder og bør deltage i kommunens budgetseminar.

/ DET SKER I KOMMUNEN

Budgettet bliver sendt igennem systemet i kommunen. De forskellige udvalg vurderer forslagene fra arbejdspladserne og diskuterer politikernes egne ønsker og forslag.

Kommunens økonomiforvaltning laver en takstoversigt til budgettet. Den viser, hvor meget de forskellige kommunale ydelser som børnepasning, ældrepleje og så videre kommer til at koste.

Din fællestillidsrepræsentant eller repræsentant i Hovedudvalget skal sørge for, at spørgsmål fra medindflydelsesudvalg og personalemøderne bliver taget med i Hovedudvalgets behandling. Og at alle tillidsrepræsentanter får referater og resultater fra udvalgmøderne.

Kommunerne afslutter også økonomi-forhandlinger med staten. Og størrelsen af bloktilskuddet bliver fastlagt. Konsekvenserne af bloktilskuddets størrelse bliver regnet ind i hver enkel kommunes budget.

Kommunen holder det første af to budgetseminarer (nogle kommuner holder det først i august).

Juli	August	September	Oktober	November	December
KOMMUNEN HOLDER 2. BUDGETSEMINAR Hold øje med økonomiske ændringer		BUDGETTET BLIVER VEDTAGET SENEST 15. OKT. Sidste chance for at gøre indsigelse	BUDGETTET SENDES UD TIL BORGERNE Tal om næste år		

GODE RÅD OM REDEGØRELSE

- Det er i februar og marts, du har mulighed for at få indflydelse på redegørelserne.

- Hold øje med ændringer i pladsantal på dit arbejdsområde siden forrige år.

- Forlang beskrivelser eller uddybning af de forskellige områder

- Nedsæt eventuelt tværgående arbejdsgrupper med for eksempel handicapråd og andre relevante brugerorganisationer. Kommunen skal inddrage dem, inden redegørelserne bliver udformet.

GODE RÅD OM RAMMEAFTALER

- Rammeaftalerne dækker kun tilbud, der falder inden for det såkaldte 'kan'-område. Det er de tilbud, som kommunerne kunne vælge at overtage fra amterne 1. januar 2007. 'Skal'-området og de tilbud, der også før var kommunale indgår ikke i rammeaftalerne. Hvis kommunerne opretter nye tilbud, indgår de ikke altid i rammeaftalerne.

- Rammeaftalen skal indeholde retningslinjer for den løbende faglige udvikling i tilbuddene. Hvordan tager man højde for udviklingen i behovene hos borgerne i regionen?

- Det er de såkaldte Kommunekontakt-råd (KKR) i hver region, der forhandler rammeaftalen med regionen. Tjek rådets dagorden og referater.

GODE RÅD OM TAKSTER

- Hold øje med de takster, som vedtages for tilbuddene i kommunerne. Sammenlign med taksterne for tidligere. Spørg ind til forskelle. Hvis taksterne har ændret sig markant, så bed om begrundelser for udviklingen.

- Spørg ind til, om kommunen samlet set tjener på de sociale tilbud? Hvis ja, hvordan anvendes overskuddet?

- Er der i øvrigt blevet sparet på de sociale tilbud, og hvordan hænger det sammen med overskud?

/ 1. MAJ DEADLINE FOR REDEGØRELSE

Hold øje med kommunens redegørelse. Den skal afleveres til regionen senest 1. maj. Redegørelserne er vigtige, fordi de fortæller, hvor mange pladser, kommunen vil have til sociale tilbud. Det kan få indflydelse på økonomien på jeres arbejdsplads, hvis I får flere eller færre pladser.

Redegørelserne munder ud i rammeaftaler mellem kommuner og regioner.

/ 15. OKTOBER RAMMEAFTALER

Redegørelserne er grundlaget for rammeaftalerne, som udarbejdes i hver region.

Rammeaftalerne er samlede forslag til, hvordan regionen kan dække kommunernes behov for tilbud på områderne, og hvordan kommunerne kan købe og sælge pladser til hinanden. Rammeaftalerne vedtages 15. oktober. Taksterne for sociale tilbud bliver fastsat sammen med rammeaftalen.

/ TAKSTER

Alle penge på det særlige sociale område skal fordeles gennem køb og salg af pladser i sociale tilbud. Prisen bliver fastsat til en bestemt takst per plads. Derfor er det vigtigt at holde øje med, om kommunens budget svarer til det antal pladser, som kommunen har ønsket i redegørelsen.

Alle omkostninger skal indregnes i taksterne. Det vil sige, at administrationsudgifter, udvikling og uddannelse af personale, løn, ejendomsudgifter med mere også skal regnes med ind i prisen.

Det betyder, at institutioner og tilbud er afhængige af at sælge deres pladser for at få indtægter nok. Det betyder også, at sælger I færre pladser, end I har indregnet i taksten, så får I også færre indtægter det år.

HAR DU TALT MED DIN POLITIKER I DAG?

Du kan komme besparelser i forkøbet ved at dyrke de uformelle kontakter til politikere og forvaltning. Sådan lyder erfaringen fra **Jens Ole Poulsen**, der arbejder som socialpædagog i Holstebro kommune.

”

Det er en god ide at informere om, at vi går til pressen, så politikere og kommunaldirektøren ikke lige pludselig får stukket en mikrofon i hovedet uden at kende vores argumenter.”

Jens Ole Poulsen,
tillidsrepræsentant i Holstebro

► **ISÆR HANDICAPPEDE OG PSYKISK SYGE VAR TRUEDE AF BESPARELSER**, da Holstebro Kommunes budget på det sociale område var overskredet med 15-16 millioner kroner. Det var i november 2007.

Men Jens Ole Poulsen, der til daglig arbejder som socialpædagog på det socialpsykiatriske døgn- og dagcenter Kafferisteriet, havde ikke lyst til at opleve konsekvenserne af dén besparelse. Som næstformand i Hovedudvalget i Holstebro begyndte han og hans kollegaer at søsætte møder i medindflydelsessystemet.

Han tog også initiativer ad uformel vej. Begge dele skulle vise sig at give bonus.

”I de tre medindflydelsesudvalg arbejdede vi med politikere og var med til at udarbejde høringssvar. Alle arbejdspladser var repræsenterede, og det blev en utrolig konstruktiv dialog med det politiske system,” forklarer Jens Ole.

Først rustede medindflydelsesudvalgene sig med argumenter for at droppe besparelserne. Kommunen havde året før lovet, at den kunne løfte de sociale opgaver lige så godt som amterne - uden forringelser. Men det tydede hullet i budgettet ikke på.

Jens Ole og hans kolleger hentede også talskyts fra Socialpædagogerne. Tallene viste, at kommunen tidligere på året var blevet kompenseret fra staten for de manglende millioner. Pengene

til bostedernes og socialcentrenes drift var altså havnet andetsteds i kommunekassen. Det skulle helst ændres.

OPMÆRKSOMHED I MEDIERNE

På den mere uformelle front kontaktede Jens Ole Poulsen og hans kolleger journalister på lokalavisen og på de regionale tv-stationer i Midtvest-Jylland. Men Jens Ole sørgede også for at sende orienterende mails til modparten i kommunen - blandt andet Venstres gruppeformand - om, at de ansatte inden for det sociale område gik i pressen, og hvorfor de gjorde det.

”Det er en god ide at informere om, at vi går til pressen, så politikere og kommunaldirektøren ikke lige pludselig får stukket en mikrofon i hovedet uden at kende vores argumenter.”

Mailene lettede forhandlingsstemningen.

”Venstres gruppeformand sagde tak, det var første gang, han prøvede det,” fortæller Jens Ole. Og kommunen fandt pengene, så besparelserne gik i sig selv. Når Jens Ole ser på dét forløb og hans generelle erfaringer som næstformand i Hovedudvalget, har han især et godt råd at give videre:

”Man ikke skal være så bange for at dyrke de uformelle kontakter. Der ligger utrolig meget indflydelse.”

MØDE MED POLITIKERNE

Jens Ole bruger hele tiden de uformelle kontakter i sit arbejde som næstfor-

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
TIDSPLAN FOR BUDGET Sæt budgettet på personalemødet		KOMMUNEN MELDER ØKONOMISKE RAMMER UD Send arbejdspladsens ønsker til budgettet	KOMMUNEN HOLDER 1. BUDGETSEMINAR Forslag og indsigelser skal ofte gives i juni og juli		

”

Vi meddelte de forskellige partiers gruppeformænd, at personalet ønskede at komme med på budgetseminaret. Så kom vi med.“

Jens Ole Poulsen,
tillidsrepræsentant i Holstebro

»»»

mand i Hovedudvalget. Det giver i samspil med det formelle netværk i medindflydelsessystemet resultater allerede på nuværende tidspunkt, mener Jens Ole.

For eksempel var medarbejderrepræsentanterne oprindeligt ikke inviteret til kommunens budgetseminar i 2007, men endte med at blive det alligevel.

”Gennem Hovedudvalget meddelte vi de forskellige partiers gruppeformænd, at personalet ønskede at komme med på budgetseminaret. Så kom vi med. Efterfølgende har vi evalueret budgetforløbet, og kommunaldirektøren syntes, det var positivt.”

For Jens Ole og de andre medarbejderrepræsentanter betød fremmødet på budgetseminaret, at det blev nemmere at informere politikerne om konsekvenserne af besparelser. Siden er det besluttet, at Hovedudvalget diskuterer budgettet på hvert eneste møde. Det skal sikre medarbejderindflydelsen og hindre, at udvalget kun er en informationscentral.

Jens Ole synes, at den evige udfordring er at være på forkant, så man ikke først kommer med, når beslutningen er truffet.

TÆTTERE PÅ BESLUTNINGERNE

Sammen med kommunaldirektøren forsøger Jens Ole Poulsen også at give bedre muligheder for dialog ved at lave en fælles strategi for kommunikationen. Det skal sikre, at der ikke tilfældigt

falder informationslunser af til nogle i kommunen og ikke til andre. Samarbejdet i medindflydelsessystemet har medført, at Jens Ole er inviteret til at deltage i Holstebro Kommunes næste lederseminar, hvor alle kommunens ledere er til stede.

Kommunaldirektøren har bedt Jens Ole om at komme med sit bud på, hvordan medindflydelsessystemet kan arbejde med åbenhed i kommunikationen under hele budgetforløbet. Der er for alle parter et ønske om at bevare åbenheden og forsøge at skabe et godt arbejdsklima i budgetprocessen. Jens Ole Poulsen håber, at samarbejdet udvikler sig, så Hovedudvalget kommer i endnu tættere dialog med politikerne. Det langsigtede mål er, at Hovedudvalgets medarbejderrepræsentanter får taletid som direktørerne på kommunens budgetseminar. ●

Juli	August	September	Oktober	November	December
KOMMUNEN HOLDER 2. BUDGETSEMINAR Hold øje med økonomiske ændringer		BUDGETTET BLIVER VEDTAGET SENEST 15. OKT. Sidste chance for at gøre indsigelse	BUDGETTET SENDES UD TIL BORGERNE Tal om næste år		

/ Juli / August

FØLG BUDGETTET TIL DØRS

- Nu lakker budgetlægningen mod enden**, men du skal stadig have øjnene rettet mod kommunens økonomiske planer, så du er sikker på, at din arbejdsplads ikke bliver overset.

Kommunen holder ofte andet budgetseminar i august. Det er her politikerne lægger sig fast på prioriteringerne. Budgetseminaret er den første samlede behandling af budgettet, og i tiden efter har kommunen travlt med at få indarbejdet de forskellige beslutninger konkret i budgettet.

TIPS & TRICKS

- ▶ **Hold dig i tæt kontakt med fællestillidsrepræsentanten eller din medarbejderrepræsentant i Hovedudvalget.**
- ▶ **Hold øje med, at jeres spørgsmål og bemærkninger stadig indgår i budgetforslaget, så det kommer med i høringsfasen, og politikerne ved, hvilke konsekvenser eventuelle besparelser eller ændringer har for jeres arbejdsplads.**
- ▶ **Giv din repræsentant i Hovedudvalget konkrete eksempler med til høringsfasen. Forklar for eksempel, hvad et spareforslag vil betyde for jeres hverdag og brugerne.**
- ▶ **Orienter dine kolleger om, hvad du har set og hørt om budgetudkastet.**
- ▶ **Skriv læserbreve eller kontakt journalister, hvis I stadig bliver presset på økonomien.**

DET SKER I UDVALGENE

Medarbejderrepræsentanter fra Hovedudvalget bør deltage i kommunalbestyrelsens andet budgetseminar.

Din fællestillidsrepræsentant eller din repræsentant i hovedudvalget skal sørge for at:	▶ Forslag fra personalemøder og medindflydelsesudvalg kommer med i høringsfasen.	▶ Resultaterne fra budgetseminaret bliver kommunikeret ud i medindflydelsesudvalgene.
	▶ Være med til budgetbehandlingen for eksempel ved at overvære kommunalbestyrelsens møder, når budgettet bliver drøftet.	

DET SKER I KOMMUNEN

Kommunalbestyrelsen holder sit andet budgetseminar og økonomiforvaltningen arbejder videre med at få beslutningerne indarbejdet i budgetmaterialet.

Økonomiudvalget udarbejder det færdige budgetforslag til kommunalbestyrelsen, der skal vedtage budgettet endeligt i midten af oktober.

Økonomisk forvaltning udarbejder høringsmateriale, som kommunalbestyrelsen skal godkende.

Arbejde: På Bofællesskaberne i Christiansfeld siden 1998
Tilbud til: Voksne udviklingshæmmede
Antal brugere: 16

/ Birthe Bertz Thygesen

Sidder i det lokale medindflydelsesudvalg
og forvaltningsplansudvalget

/ SÆT BIOGRAFTURE PÅ BUDGETTET

Det hjælper at formulere, hvor sparekniven vil gøre ondt, mener tillidsrepræsentant **Birthe Bertz Thygesen** i Bofællesskaberne i Christiansfeld.

”

Det er jo os herude på arbejdspladserne, der ved, hvad det betyder, at vi sparer to fleksjob væk.“

Birthe Bertz Thygesen,
tillidsrepræsentant i Christiansfeld

► **NUL TURE TIL BIOGRAF ELLER SVØMMEHAL FOR BEBOERNE** i bofællesskaberne i Christiansfeld. Den melding gav tillidsrepræsentant Birthe Bertz Thygesen sammen med sit lokale medindflydelsesudvalg politikerne i Kolding Kommune. De havde omvendt bedt hendes arbejdsplads skære 475.000 kroner af budgettet.

Derfor formulerede hun og hendes kolleger i det lokale medindflydelsesudvalg de konkrete konsekvenser af færre penge. De skrev flere forslag og lagde vægt på at gøre det konkret. Derfor skrev de ikke kun, at de for eksempel skulle spare to fleksjob, men at konsekvensen ville være, at det ville være slut med biografter og svømning med beboerne, når bemanningen blev mindre.

Birthe oplever, at det giver indflydelse at formulere konsekvenserne præcist, selvom de er i tredje led af medindflydelsessystemets informationskæde.

”Jeg føler, at vi har reel indflydelse, fordi vores ønsker går videre. Det er rigtig vigtigt at konsekvensbeskrive forslagene. For det er jo os herude på arbejdspladserne, der ved, hvad det betyder, at vi sparer to fleksjob væk,” forklarer Birthe.

Kommunen gennemførte i sidste ende ikke de stort udmeldte besparelser på ti procent af driftsbudgetterne. Bofællesskaberne i Christiansfeld endte med at måtte skære i timerne til udeboende brugere og give afkald på en enkelt i fleksjob.

”Det er en træls situation, at man skal skære i personaletimer. Men det ville være mere frustrerende, hvis det blev pålagt os ovenfra. Og jeg oplever opbakning fra kollegerne, fordi de er med i drøftelsen,” siger Birthe Bertz Thygesen.

HURTIG TILBAGEMELDING

Birthe og hendes kolleger i det lokale medindflydelsesudvalg har en aftale om at indkalde til ekstraordinært møde, hvis der sker en udvikling i kommunens budgetlægning. Aftalen er indføjet i deres forretningsorden for at sikre, at de kan give en hurtig tilbagemelding.

Udvalget skal ofte på få dage forklare de konsekvenser, som kommunens mulige besparelser vil få for bofællesskaberne. Konsekvensbeskrivelserne bliver også taget op på personalemøder, så resten af medarbejderne får indflydelse.

Hvis der er for kort frist til at nå at holde et møde, lægger Birthe Bertz Thygesen og de andre tillidsrepræsentanter forslagene ud på de forskellige kontorer til kommentarer, så alle kan nå at komme med input. ●

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
TIDSPLAN FOR BUDGET • Sæt budgettet på personalemødet			KOMMUNEN MELDER ØKONOMISKE RAMMER UD • Send arbejdspladsens ønsker til budgettet		KOMMUNEN HOLDER 1. BUDGETSEMINAR • Forslag og indsigelser skal ofte gives i juni og juli

/ September / Oktober

VÆR KLAR TIL HØRING

- **Selvom budgetkabalen er ved at gå op nu**, skal du blive ved at holde øje med om, der dukker nye oplysninger eller forslag op.

Kommunen bruger det meste af sin tid på at få de sidste poster til at falde på plads. Der bliver holdt en høring om budgettet, inden det bliver vedtaget senest 15. oktober.

Høringen er ofte den sidste chance for at gøre indsigelser. I de fleste kommuner skal hver arbejdsplads og medindflydelsesudvalg give høringssvar hen over sommeren.

TIPS & TRICKS

- ▶ Følg med i den politiske behandling af budgettet. Enten gennem lokalpressen eller ved at overvære kommunalbestyrelsens møder, når den drøfter budgettet.
- ▶ Tjek dagorden og referat fra økonomiudvalget. Det er her de sidste ændringer diskuteres.
- ▶ Hvis du har spørgsmål til høringen, kan du give dem til din repræsentant i Hovedudvalget.
- ▶ Brug stadig gerne lokalpressen både gennem journalister eller læserbreve, hvis jeres ønsker bliver overset.

DET SKER I UDVALGENE

Hovedudvalget har budgettet til høring efter kommunalbestyrelsens første behandling af budgettet. Udvalget drøfter konsekvenserne for de enkelte områder.

Din fællestillidsrepræsentant eller repræsentant i Hovedudvalget skal sørge for, at alle i medindflydelsesudvalgene kan følge med i budgetarbejdet.

DET SKER I KOMMUNEN

Kommunen laver sin første behandling af budgetudkastet senest 24. september. Herefter følger en anden behandling og vedtagelse senest 15. oktober.

Kommunen godkender taksterne, når rammeaftale og budget er vedtaget.

Når budgettet er vedtaget, laver økonomiforvaltningen det endelige budgetmateriale, som er grundlaget for kommunens information om budgettet til borgerne.

Juli	August	September	Oktober	November	December
KOMMUNEN HOLDER 2. BUDGETSEMINAR • Hold øje med økonomiske ændringer		BUDGETTET BLIVER VEDTAGET SENEST 15. OKT. • Sidste chance for at gøre indsigelse		BUDGETTET SENDES UD TIL BORGERNE • Tal om næste år	

/ November / December

HVAD BETYDER DET FOR OS?

- **Selvom kommunen har vedtaget budgettet**, er det ikke sikkert, at du kan gennemskue de konsekvenser, det får for dit arbejdsområde eller din institution.

Heldigvis er der dog stadig mulighed for at få indflydelse. I slutningen af året bliver pengene fordelt på de forskellige områder, og der vil ofte være mulighed for at finjustere. Spørg din leder om, hvordan udsigterne er.

Det er også en god ide at forberede næste års ønsker. Kommunen er nu i gang med at lægge planer for næste års budgetprocedure.

Jo før du forbereder dig, jo større er din chance for at få indflydelse eller skaffe penge til nye projekter.

TIPS & TRICKS

- ▶ Sæt det vedtagne budget på dagsordenen til næste personalemøde. Diskuter konsekvenserne for jeres arbejdsplads.
- ▶ Husk, at kommunen begynder forberedelserne til næste års budgetarbejde. Hvis du har forslag til ændringer, er det allerede nu, du skal hive fat i din leder eller repræsentant i Hovedudvalget.
- ▶ Hvis du har ideer til projekter for det kommende år, er det en god ide at få lavet beregninger og tilbud allerede nu.

DET SKER I UDVALGENE

Udvalgene diskuterer konsekvenserne af det vedtagne budget. Og ofte laver udvalgene også en evaluering af egen rolle i budgetproceduren.

Fællestillidsrepræsentanten holder et møde med alle tillidsfolk for at formidle budgettet og dets konsekvenser ud i hele medindflydelsessystemet.

DET SKER I KOMMUNEN

Kommunen formidler budgettet videre til sine borgere. Desuden evaluerer kommunen den overståede procedure. Samtidig skal kommunen udarbejde budgetter for alle institutionerne og melde dem ud til lederne.

/ ORDBOG

NØGLEORD TIL BUDGETTET

► BLOKILSKUD

Bloktilskud er et tilskud fra staten uden præcise krav om, at pengene skal anvendes til bestemte formål i hver enkelt kommune. Bloktilskud kompenserer kommunerne for udgifter som følge af ændret lovgivning eller nye opgaver og fordeles hovedsageligt efter befolkningstal. Det bliver forhandlet mellem finansministeren og Kommunernes Landsforening (KL).

► BUDGETPROCEDURE

Den måde et budget bliver til på fra den første tidsplan over administrativ behandling til politisk vedtagelse.

► FØRSTE OG ANDEN BEHANDLING AF BUDGETTET

Kommunens budgetter må først vedtages, når det er blevet behandlet to gange af kommunalbestyrelsen. Første behandling har i mange kommuner form af et budgetseminar. Mens anden behandling er selve vedtagelsen af budgettet.

► BUDGETSEMINAR

Et møde hvor kommunalbestyrelsen debatterer, hvordan det kommende budget skal se ud. På første budgetseminar lægger kommunen oftest de overordnede rammer for budgettet, mens det andet budgetseminar er en konkret debat om, hvordan pengene skal bruges, og hvor der skal spares på de forskellige områder.

► FAGUDVALG

Et politisk udvalg der har ansvaret for et serviceområde, for eksempel et socialudvalg. Desuden har alle kommuner et økonomiudvalg, der har ansvaret for at udarbejde budgetforslaget.

► HØRINGSMATERIALE

Høringsmateriale er budgetforslaget med forklarende tekst. Materialet vil ofte være borgmesterens oplæg til forhandling. Ofte er det tabeller med forslag og prioriteringer. Er du i MED-systemet, får du materialet tilsendt, ellers findes det ofte på kommunens hjemmeside.

► MED-AFTALE & MED-SYSTEM

MED-system er rækken af medindflydelsesudvalg fra arbejdspladsplan til Hovedudvalget i kommunen, hvor medarbejderrepræsentanter har mulighed for indflydelse på beslutninger i en kommune. Det er en del af MED-aftalen mellem de kommunale arbejdsgivere og lønmodtagere.

► ØKONOMIAFTALEN

Det er den aftale, som Kommunernes Landsforening og regeringen indgår om kommunernes økonomi, herunder bloktilskud, hvert år. Aftalen ligger klar i midten af juni og gælder for det efterfølgende budgetår.

► VIRKSOMHEDSPLAN

En oversigt over de mål og resultatkrav, arbejdspladserne har for det næste år, og en plan for den ressourceindsats, der skal til for at nå målene.